

**R. P. Ioannis Præpositi Atrebatis, E Societate Iesv, S.
Theologiæ Doctoris, & quondam in Vniuersitate
Louaniensi ac Duacensi Professoris, Commentaria In
Tertiam Partem S. Thomæ De Incarnatione Verbi ...**

LePrévost, Jean

Dvaci, 1629

Art. II. Vtrum in hoc Sacramento quantitas dimensiua panis vel vini sit
aliorum accidentium subjectum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94249](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94249)

Si controuersiam spectemus in ordine ad praxim, omnino videtur dicendum quod quando res ipsa inuenitur notabilis mutatio in qualitatibus, Christi corpus non remaneat: vel enim requiritur deperditio quantitatis ut corpus Christi desinat esse modo sacramentali, & dico huiusmodi notabilem mutationem qualitatibus arguere quantitatis deperditionem, & per consequens quod desineret substantia panis, & proinde quod substantia corporis Christi ibi desinat esse. Vel non requiritur deperditio quantitatis, & similiter dicendum, facta notabili mutatione in qualitatibus, corpus Christi desinere esse in Sacramento.

Porro notabilis mutatio qualitatibus necessaria ad panis conseruationem, & proinde ad hoc ut corpus Christi remaneat in Sacramento, censetur inueniri quando odor, sapor, spissitudo notabiliter mutantur; hæc enim indicant non remanere sufficiens temperamentum ad conseruationem panis. unde quo casu in hostia ante consecratam clara esset notabilis mutatio istorum accidentium, ea non videretur posse adorari, licet apparet caro vel sanguis, quia si tanta mutatio inueniatur, etiam nulla intercedente apparitione, corpus Christi censetur desinere esse in Sacramento; ergo etiam si intercedat apparitio, quia huiusmodi apparitio non facit, ut mutatio aliis sufficiens ad desitionem corporis Christi non sufficiat, communi tamen quando apparet caro, vel sanguis, potest saltem aliquamdiu permanere temperamentum ad perseverantiam panis necessarium, & proinde practice potest iudicari Christi corpus aliquamdiu sub speciebus remanere.

Aduerte eo casu celebrantem sacerdotem non teneri sumere hostiam propter horrorem; immo D. Thom. infra quaest. 82. art. 4. ad 3. indicat non debere, quod etiam indicat Durand. Vict. supra, & alij. immo D. Thom. eadem responsione indicat non teneri aliam hostiam consecrare, cum dicat: *consulendum tamen esset sacerdoti quod iterato corpus & sanguinem Domini consecraret & sumeret*, quod etiam censent alij, Caiet. in dictum art. quaest. 82. Sotus dist. 13. quaest. 1. art. 4. in fine. nam Christus censetur eo casu dispensare, ne sacrificium aliter compleatur.

QUESTIO LXXVII.

De remanentibus in Sacramento accidentibus.

ARTICVLVS I.

Virum accidentia remaneant sine subiecto in hoc Sacramento?

AFFIRMAT; quod est definitum in Concilio Constantiensi sess. 8. in qua damnatur articulus 2. Wicleffi qui sic habet: *accidentia panis non manent sine subiecto in eodem Sacramento*. colligitur etiam ex definitione Concilij Trident. sess. 13. can. 2. in quo definitur in Sacramento Eucharistiae fieri conseruationem totius substantiae panis in corpore, & totius substantiae vini in sanguinem (scilicet Christi) manentibus duntaxat speciebus panis & vini. quibus verbis datur intelli-

gi accidentia remanere sine subiecto, quod & perpetuo sentit Ecclesia.

Probatur ratione, de fide est substantiam panis in hoc Sacramento non remanere, ut ostensum est quaest. 75. ergo accidentia non subiectionantur in illo: non possunt etiam dici subiectati in corpore Christi, cum habeant modum quantitatum per quem extenduntur in ordine ad locum, quo caret corpus Christi. 2. figura accidentium est plane improporcionata corpori humano, ergo non potest asseri illa inherere corpori Christi sine miraculo, quod non sequitur ex vi huius mysterij, & proinde non est asserendum. Accidentia non possunt etiam dici esse in aere circumstante, ut ostendit D. Th. in corpore, cum aer non sit naturaliter susceptiuus huiusmodi accidentium, unde non nisi miraculose illa susciperet, quod non est asserendum. adde aerem peli, dum species mouentur, ergo si gnum est eas non subiectionari in aere. ex quibus deducitur quod accidentia in hoc Sacramento remaneant sine omni subiecto substantiali, quod solum intendit hoc art. D. Th. nam qua ratione se habeant ad quantitatem, sequenti art. dicetur.

In solutione tertij & quarti argumenti tangit difficultates vel in Philosophia, vel in prima parte discutiendas.

ARTICVLVS II.

Virum in hoc Sacramento quantitas dimensua panis vel vini sit aliorum accidentium subiectum?

AFFIRMAT. probat 1. ex eo quod sensu appareat aliquid quantum esse coloratum. 2. quantitas est prima dispositio materiae, qua mediante cetera accidentia materialia insunt materiae; cum ergo substracto subiecto substantiali remaneant, dicendum remanere in quantitate, tanquam subiecto. tertia ratio petitur ex eo quod subiectum sit principium indiuiduationis ipsorum accidentium, cum ergo remaneant accidentia indiuidua, debet remanere aliquod subiectum principium indiuiduationis eorumdem, quod est quantitas. quæ ratio videtur difficilis, nam, ut omittam minus probari in Philosophia, quod accidens indiuiduetur per subiectum, constat accidens posse conseruari sine omni quantitate, quo casu erit idem numero, quod erat sub quantitate, & proinde ex eo quod quantitas sit principium indiuiduationis, non apte conficitur eam remanere, tanquam aliorum accidentium subiectum.

DVBIVM I.

Virum quantitas panis & vini remaneat in hoc Sacramento?

CONSTAT in hoc Sacramento aliquam quantitatem inueniri, quam verò ea sit videtur posse controuerti. aliqui asserunt esse quantitatem materiae panis, nam censent in vnoquoque composito materiali vnicam esse quantitatem inexistente proximè materiae, eamque efficientem, quæ sit causa cur sit extensa, & habeat partes extra se mutuo positas, sit etiam causa cur secundum naturalem rerum exigentiam nec se inuicem, nec rem aliam quantam vel quantitatem

Prob. ratio ne.

Resp. affir.

Ratio D. Th. videtur difficilis.

Quidā asserunt esse quantitatem materiae panis.

penetrent: consent etiam illi quantitati inesse cetera accidentia materialia, per quam formaliter extendantur, & habeant partes extra partes cum impenetrabilitate eo modo, quo materia. Hæc sententia statuit quantitatem realiter à materia distingui, & docet illam in hoc Sacramento repetiri, ita partim supponit, partim docet D. Th. hic, & communius grauiores Theologi.

4.
Alij volunt
manere
quantitatē
qualitatu.

Alij vero censent non remanere quantitatem materiam, sed qualitatum. hæc enim sententia statuit quantitatem vel solā ratione distingui à re quantā, prout ferè distinguunt Nominales, vel saltem tanquam modum à re (vt pauci alij) censetque non solam materiam habere suam quantitatem, verum etiam formas materiales, quarum quantitas remaneat in hoc Sacramento, pereunte quantitate materia. quia verò videtur difficile ostendere quomodo hæc qualitates inter se vniantur, quomodo se penetrent naturaliter, cum quantitas sit causa impenetrabilitatis, iuxta illam sententiam dicitur quod cum accidentia essent in eodem subiecto, non tantum vnirentur subiecto cui inexistebant, sed etiam quandam inter se vnionem haberent (quæ naturaliter dependet à priore) quam vnionem sublata priore retinent: quo fit vt iuxta illam sententiam qualitates in hoc Sacramento non censeantur dissolutæ, & vt vnā motā moueatur altera; fit etiam vt agens naturale operans circa illas non censeatur creare, quia operatur circa illud aggregatum habens se per modum subiecti.

Eorū fun-
damenta.

Saluatur in
eadem sen-
tentia pene-
tratio di-
mensionū.

Dicitur etiam penetrationem naturaliter impossibilem solum esse dimensionum non subordinatarum, quantitates verò subordinatas posse naturaliter se inuicem penetrare, huiusmodi autem esse quantitatem subiecti & accidentis illi inhaerentis, item quantitates duorum accidentium, quæ educuntur ex potentia eiusdem subiecti.

Conclus.
manere
quantitatē
materia
panis.

Resp. & dico omnino verius est hic remanere quantitatem substantiæ panis seu materia.

Probatur, faciendum est agens naturale operari naturaliter circa species, vt constat experientia; id autem non potest commodè explicari, nisi dicatur remanere quantitas panis, quæ se habeat per modum subiecti. quod probatur, sublata quantitate panis solum remanent species inter se vnita, vt ponit secunda sententia; id autem non videtur villo modo sufficere ad saluandam actionem, quæ hic inuenitur: nam qualitas hic producta virtute agētis naturalis non potest naturaliter esse in rebus distinctis, nec est quod sine vllā necessitate & fundamento confugiamus ad miraculum; cum ergo species dicuntur calefieri, calor non potest dici produci in toto aggregato ex colore, odore, sapore, ita vt immediate insit singulis.

Confir. 1. cum accidentia inessent subiecto, accidens de nouo adueniens non dicebatur produci in aggregato accidentium, ergo nec debet dici produci in toto aggregato, quando eadem accidentia ponuntur extra subiectum substantiale, cum posita separatione præter vltimum subiectum substantiale omnia dicantur eodem modo fieri, quo fiebant, cum essent in subiecto, & agens operetur naturaliter & sine miraculo.

Coniunctio
accidentiu
inter se nō
tollit eorū
dem distin-
ctionem.

Confir. 2. vnio & coniunctio accidentium inter se non tollit eorundem distinctionem à se inuicem, nec tollit eorum pluralitatem, ergo non potest facere, vt vnum numero accidens ita producat in toto aggregato, vt insit singulis tanquam subiecto.

Ex his habemus accidens, quod producit in speciebus consecratis, non produci in totā collectione, ita vt educatur ex potentia singularū partium illius aggregati. non potest etiam cum aliquo fundamento dici, quod producat in vnā qualitate. statim enim petetur in quā & nihil solide poterit responderi, cum singulæ sint aquæ susceptiua. adde productionem alicuius accidentis interdum disponere ad dissolutionem totius temperamenti, quo casu ægrè potest concipi, in qua qualitate producat.

Propter hæc omnino dicendum in hoc mysterio remanere aliquid vnum circa quod operatio agentis naturalis versetur, & quod suscipiat mutationes, dum species dicuntur calefieri, nigrescere, rarefieri &c. quod non potest esse aliud quam quantitas panis, cum non possit concipi esse quantitas accidentium, quia illa, vt pote solum modus, non potest esse subiectum, ex cuius potentia educatur accidens reale, nec potest esse subiectum, cuius aliqua habens physicam entitatem inhaereat.

Ex quo deducitur quantitatem panis & vini esse aliorum accidentium subiectum in hoc Sacramento, vt docet D. Th. hic, & quod circa alia accidentia nulla fiat immediata mutatio, sed retineant eundem modum existendi quem habebant in subiecto substantiali: inhaerent enim quantitati sicut prius, præter quam inhaerentiam nullum alium modum habebant, quo dicerentur inesse substantiæ. vnde quando in Sacramento Eucharistia producit nouum accidens, producit modo naturali per eductionem de potentia subiecti, eaque est causa cur agens naturale possit naturaliter operari circa species, quia quantitas supernaturaliter constituta extra subiectum est naturaliter susceptiua ceterorum accidentium, non minus, quam dum esset in subiecto, & agens naturale potest circa illam operari educendo accidens ex eius potentia.

Dices inter articulos Wicleff damnatur secundus, qui habet: *accidentia panis non manent sine subiecto in eodem Sacramento.*

Resp. solum damnari iuxta sensum authoris, qui volebat in Eucharistia remanere substantiam panis. vnde Concilium solum vult definire in Eucharistia non remanere vllum subiectum substantiale, seu quod tota collectio accidentium nulli substantiæ insit, quamuis ex eis aliquid rationem subiecti sortiatur respectu ceterorum.

Ex dictis vterius deducitur quantitatem realiter distingui à re quanta. & quamuis seposito mysterio Eucharistia ægrè appareat, quam realitatem adferat quantitas realiter à substantia distinctam, (nam ægrè concipitur, quid nouum reale physicum adferat extensio, quæ partes extra se ponuntur cum quadam impenetrabilitate iuxta rerum exigentiam) tamen ex eis quæ in hoc mysterio contingunt, videtur apertè deduci quantitatem re distingui à re, quæ est quanta, & vnam esse quantitatem substantiæ, & accidentium, quæ mediante illa omnia dicantur extensa, atque adeo nihil opus esse multiplicari quantitates pro numero qualitatum realium, quæ etiam ex eo capite apparent non constituendæ, quod ab alijs dicantur naturaliter se inuicem penetrare, quod videtur dictum sine legitimo fundamento.

Quæres, an sententia negans quantitatem re distingui, & quantitatem panis in hoc Sacramento

mento inueniri, aliquam censuram mereatur? Aliqui enim eam grauitus notant, quasi posito hoc mysterio esset aperte erronea.

Verum non videtur mereri, vt satis patet ex discursu Suarez disp. 56. sect. 1. conclus. 1. & ex his quae annotauit Lessius circa hunc articulum. nam ad doctrinam fidei circa hoc mysterium solum pertinet quod hic inueniatur quantitas; verum autem illa sit quantitas panis, an verò accidentium, nullo modo ad fidem pertinet, vel tanquam definitum, vel tanquam conclusio theologica deducta ex fidei principijs; sed ratio naturalis ex his quae contingunt, deducit longe verius esse quantitatem panis hic remanere, & quantitatem realiter distingui a re quantā.

Potes, an alia accidentia possint existere sine quantitate? Thomista, vt refert Sotus distinct. 10. quaest. 2. art. 2. §. *hinc ergo*, censent beatum Thom. existimare id nullā potentia fieri posse, quod tenet Aegidius ab eodem relatus. Sed non videtur posse merito dubitari quin Deus possit quodlibet accidens reale conseruare in rerum natura, non solum sine subiecto substantiali, sed etiam accidentali, ita Sotus supra, Scotus dist. 12. quaest. 2.

Non enim est ratio cur quantitas possit extra subiectum conseruari, & non possint alia, cum cetera accidentia sufficientem habeant entitatem, per quam possint terminare diuinam actionem & conseruationem, & Deus in operando non pendat a subiecto.

Nec D. Thom. sentit contrarium, nam iuxta ipsum art. praecedenti, quantitas non minus pendet a materia in sui indiuiduatione, quam alia accidentia a quantitate, & tamen iuxta eundem quantitas potest existere sine materia, vt eodem art. docet.

DVBIUM II.

Verum ad hoc, vt quantitas permaneat sine subiecto, opus sit aliquo modo positiuo superaddito?

AFFIRMAT Caiet. art. 1. huius quaest. qui censet quantitatem per illum modum non minus naturaliter per se existere, quam substantiam.

Alij quamuis Caiet. non consentiant in omnibus, tamen modum per se censent necessarium. plures citat & sequitur Vasquez disp. 194. cap. 2. Suarez disp. 56. sect. 2. conclus. 2.

Alij negant, Scotus dist. 12. quaest. 1. §. *ad argumenta*, Sotus dist. 10. quaest. 2. art. 2. §. *propter hoc argumentum*, Lessius lib. 12. de perfectionibus diuinis cap. 16. num. 111. & alij.

Dico quantitatem in hoc Sacramento existere sine vilo modo superaddito, Deo illam conseruante.

Probatur, illa ratio existendi extra subiectum non videtur impossibilis, & est commodior, ergo dicendum quantitatem ita existere. prior pars antecedentis patet, quia nullam videtur dicere repugnantiam, quod Deus conseruet accidens sine vilo modo intrinsece superaddito, in quo enim haec repugnantia consistit? Secunda pars probatur, si sit possibile accidens existere extra subiectum sine vilo modo superaddito, vnicum est mi-

raculum si ita existat; si verò superaddatur modus, nouum miraculum adijcitur; ergo commodior est ratio existendi sine modo superaddito, cum non multiplicet miracula huius mysterio non necessaria.

Probatur 2. talis modus videtur impossibilis, nam est accidens, igitur ipsemet postulat inesse, & proinde non videtur posse tribuere accidenti, vt per se existat & nulli inesse.

Dices 1. substantia non potest existere sine modo existendi per se, vel modo existendi in alio, ergo similiter accidens non potest existere sine alterutro modo.

Resp. neglecto antecedente neg. consequentiam; si enim substantia sit modus positius, per quem res constituitur per se subsistens, non potest eo priuari quin alteri inexistat, & proinde habeat modum vnionis, quia non potest desinere per se subsistere, seu priuari suo termino naturali, nisi inexistendo alteri; accidens verò potest desinere inherere absque eo quod per se subsistat proprie.

Confir. quia substantia nulli inexistens habet statum naturalem, & proinde sibi connaturalem; accidens verò existens extra subiectum priuatur inherentiā, & est in statu praternaturali, pro quo nullo modo superaddito opus est.

Dices 2. sine tali modo quantitas non erit capax variarum mutationum, quas experientia docet circa species interuenire.

Resp. neg. assumptum, nam cum sit illarum capax per suam entitatem, supposita conseruatione sui extra subiectum, non minus potest eas recipere ab agente naturali, quam cum inhereret subiecto; quemadmodum calor existens sine subiecto non minus potest naturaliter calefacere, quam cum subiecto inhereret, itaque supposito miraculo, quo quantitas conseruatur extra subiectum, etiam nullo modo superaddito reliqua naturaliter hic contingunt, & longè melius explicantur, quam per ea, quae ponit Caiet. quae sunt parum probabilia & intelligibilia.

Dices 3. D. Th. hac quaest. art. 1. ad 4. videtur sentire talem modum superaddit quantitati, cum dicat accidentia, quae remanent post consecrationem, esse composita ex esse & quod est.

Resp. neg. assumptum, & dico loco citato posse commodè explicari, quod solum velit assignare accidentibus separatis quandam cum substantia similitudinem, quod in genere accidens a substantia separatum aliquo modo sit per se, & cum antea alteri inesset, iam sit id quod est, quod fieri posse sine superaddito, ostensum est.

Contra, naturalis esset per illum modum.

Resp. accidens separatum esse in statu violento, & proinde non esse opus modo superaddito (siue sit possibilis, siue non) vt dicatur naturalius existere. Adde neque admissio tali modo posse dici naturalius existere, tum quia existit auulsum a subiecto, in quo vim patitur, tum quia modus esset illi supernaturalis, per quem proinde non potest reduci ad statum naturalem, tum quia existit modo proportionato substantiae, & per consequens minus conformi suae naturae.

DV BIVM III.

Utrum quantitas conseruetur eadem actione extra subiectum, quâ conseruabatur in subiecto?

10.

IDEM proportionem intelligendum de quolibet accidente reali, si diuinâ potentia poneretur extra omne subiectum, etiam quantitatem in quo dubio

Quidâ affirmant si non pedit à subiecto vt causa efficiens.

Aliqui partem affirmatiuam tenent, quando accidens non pendet à subiecto tanquam causa efficiens, si enim subiectum effectiue concurreret, certum est opus esse nouo influxu, vt forma extra illud à solo Deo conseruetur; si verò nullam causalitatem effectiuam exercebat, vt quid alio influxu opus erit?

Plerique negant.

Sed plerique censent conseruari aliâ actione in subiecto, & alia extra subiectum. quâ sententia videtur verior.

Negatiua defenditur.

Probatur 1. si accidens primò produceretur extra subiectum, eius productio differret à productione, quâ produceretur in subiecto, illo materialiter concurrente; cum prior actio sit creatio, vel creationi omnino similis, posterior verò differat essentialiter à creatione, nec cum eâ habeat similitudinem, ergo etiam conseruatio accidentis extra subiectum, & conseruatio in subiecto materialiter concurrente differunt, cum vel conseruatio sit idem in re, quod prima productio, vel saltem proportionem respondeat, & proinde quando primæ productiones differunt, conseruationes illis respondentes debeant differre.

Eadem est actio, quâ producitur entitas, & vnitur subiecto.

Probatur 2. actiones & conseruationes specificantur à terminis ad quos, & ubi tales termini sunt diuersi, etiam actiones distinguuntur; ergo actio eductiua, & non eductiua differunt, cum habeant terminos totales distinctos. quod ostenditur, quando aliquid producitur in subiecto dependenter ab illo, tanquam causâ materiali, ex quâ educitur, vna eademque est actio, quâ producitur entitas, & vnitur subiecto, ita vt forma cum suâ inherentiâ produatur: nam formam educi de potentia alicuius tanquam causæ materialis, nihil est aliud, quàm produci cum intimâ sui vnione, & inexistencia in alio, à quo tanquam receptiuo dependeat, ita vt nihil possit dici educi ex alio, cui intimè non vnitur, nec quidquam possit exerce-re causalitatem causæ materialis, respectu alicuius formæ, nisi eam in se recipiat, ex quo patet huiusmodi actionem habere pro totali termino formam cum sui vnione, & proinde habere terminum totalem distinctum ab actione non eductiua, quæ respicit solam formam pro termino.

Confir. productio animæ rationalis distinguitur ab actione eius vnitiuâ, ergo similiter dicendum productionem, vel conseruationem formæ non vnitiuam differre à productione vnitiuâ eiusdem formæ.

Ex quo patet ad hoc, vt nouus concursus Dei requiratur ad alicuius rei conseruationem, non esse necesse, vt aliqua causa particularis effectiue concurreret, cuius concursus pereat, & sit sup-
plendus.

ARTICVLVS III.

Utrum species, quæ remanent in hoc Sacramento, possint immutare aliquid extrinsecum?

AFFIRMAT, quod patet experientia. Ratio est quod species suam entitatem actiuam retineant, & per separationem suâ à substantia non acquirant quidquam impediens quod minus agere possint, ex quo oritur, vt idipsum possint separata, quod poterant per virtutem sibi intrinsecam, dum recumberent in substantia, mediante quantitate: quod etiam fuit conueniens, vt præsentia corporis Christi sub ipsâ speciebus te-geretur. ex his patet quod possint mutare exteriora corpora.

Circa responsionem ad 2. Aduerte D. Th. non velle vim aliquam nouâ diuinâ virtute speciebus communicari, vel præexistentem augeri, vt possint agere, sed eo ipso, quo diuina virtute existunt sine substantia, eis dari vt possint agere conformiter suæ naturæ, quam retinent.

Ex hoc deducit D. Th. responsionem ad 3. species etiam separatas posse tanquam instrumenta substantiæ, cui inerant, producere substantialem formam; cuius doctrinæ veritas pendet ab ea quæst. num accidens possit producere substantiam in virtute & tanquam instrumentum substantiæ, de quo in Physicis tractatur.

Hic queri posset quando species sacramentales alterantur, à quonam reducuntur ad statum naturalem, v. g. si nimium frigeant, rarefiant, à quo reducuntur ad pristinam temperiem & densitatē?

Resp. reduci à Deo supplente defectum causæ secundæ seu formæ substantialis, quæ si adesset, nata esset sese ad statum naturalem reducere.

ARTICVLVS IV.

Utrum species sacramentales possint corrumpi?

AFFIRMAT, quod patet experientia, quæ constat species consecratas calefieri, putrefieri vsque ad dissolutionem temperamenti. Ratio ex dictis potest elici: constat enim qualitates retinere suam entitatem, & existere in hoc Sacramento, modo quantitatio: possunt ergo per agens naturale destrui, & corrumpi per eductionem contrariarum qualitatium ex potentia quantitatis.

Est autem notandum posse duobus modis esse terminum corruptionis, primò per se, & directè, vt cum agens introducit qualitatem directè repugnantem ei, quæ destruitur. 2. ex consequenti, quæ admodum enim quando accidentia existunt in substantia, contingit aliqua per se, & directè destrui, aliqua verò interdum per accidens & ex consequenti ad destructionem subiecti, vt cum ita alteratur subiectum, vt eius forma sub illo statu non possit permanere, contingit eius proprietates corrumpi ex consequenti ad destructionem subiecti: ita in speciebus consecratis potest accidere vt aliquando qualitates directè & per se corrumpantur, aliquando per accidens, vt cum tanta est aliquarum alteratio, vt si adesset substantia panis, non posset sub eo statu remanere, tunc enim eius pro-
prietates